

SEGÉDLET

az Üzemi/Közalkalmazotti tanácsok
2007. novemberében esedékes választásához.

A jelenleg hatályos jogszabályok előírásai szerint a hivatalban lévő Üzemi/Közalkalmazotti Tanácsok mandátuma ez év végén – a 3 éves mandátum lejártával – megszűnik. Várhatóan 2007. novemberében új Üzemi/Közalkalmazotti Tanácsokat (ÜT/KAT) kell választani. Jelen segédlet e munkához kíván segítséget nyújtani. (Feltételezés: a választások tervezett időpontja 2007. november 16-27. közötti időszakban. A segédletben szereplő dátumokat az ettől való eltérés esetén módosítani kell!)

Jelen anyagunk első részében röviden áttekintjük az előttünk álló feladatokat, illetve a választások fontosságának szempontjait, míg a második rész a választások során alkalmazandó nyomtatványok mintáinak közreadásával igyekszik a munkához segítséget adni.

Miért is kell ÜT/KAT-ot választani?

Röviden – mert a törvény előírja! Ennél kicsit bővebben alapszervezeti és ágazati szinten:

a./ Alapszervezeteink esetében:

- egyrészt a munkavállalói képviselő egyik hatékony eszköze lehet az ÜT/KAT, ha megfelelően élni tud törvény adta jogosítványaival (részletesen Mt.65.§), illetve hatékonyan együttműködik a helyi szakszervezeti alapszervezettel,

- másrészt a választásokon elért „támogatottság” adja meg a szakszervezet kollektív szerződés (KSZ) kötési jogosultságát (reprezentativitását).

b./ Ágazati szinten:

- a HVDSZ 2000 három Ágazati Párbeszéd Bizottságban reprezentatív szervezet jelenleg, (Településszolgáltatási, Rehabilitációs és Könnyűipari) melyekben a szakmai képviselő, a terület speciális adottságainak képviselője a tétje a reprezentativitási küszöb átlépésének,

- az ágazati reprezentativitás ad felhatalmazást az ágazat szintjén KSZ megkötésének kezdeményezésére, illetve annak megkötésére, sőt az ágazat egészére vonatkozó esetleges kiterjesztésére,

c./ konföderációs összesítésben pedig az országos érdekegyeztetésben való részvétel a tét.

Eddigi tapasztalatok

Az ÜT/KAT működésének eddigi tapasztalatait a HVDSZ 2000 működési körében úgy lehet összefoglalni, hogy ahol alapszervezeteink felismerték a két munkavállalói képviselő együttműködésének fontosságát, és hangsúlyt helyeztek az ÜT/KAT választásokon való eredményes szereplésre, valamint a két szervezet közötti jó együttműködésre, ott mindkét szervezet előnyére vált a kapcsolat. A jó együttműködés egyik legfontosabb tényezője, hogy jól kiválasztott szakszervezeti jelöltek kerülnek az ÜT/KAT megfelelő pozícióiba. Lehetőség van az SZB titkár (elnök) személyes részvételére is mindkét testületben, de mindenképpen szerencsés, ha az ÜT/KAT-ban több szakszervezeti tisztségviselő is tevékenykedik.

Az elmúlt választási ciklusban alapszervezeteink, illetve jelöltjeink jól szerepeltek az ÜT/KAT választásokon, így az érdekkörünkbe tartozó munkáltatók túlnyomó többségénél rendelkezünk olyan reprezentativitással, hogy a helyi KSZ megkötésében alapszervezetünk önmagában rendelkezett aláírási joggal. Sajnos van néhány munkahely, ahol a támogatottságunk nem érte el a törvény szerinti küszöb-értéket, így a KSZ megkötéséhez az általánoshoz képest nagyobb erőfeszítéseket kellett tennünk, illetve sikertelen volt a KSZ kötési törekvés.

Hol kell választani?

Az érvényes jogszabályok szerint ÜT/KAT-ot kell választani:

	Mt. 43. § szerint	KJt. 14. § szerint
	a munkavállalók	a közalkalmazottak
		létszáma
Megbízottat	15-50 fő között	15 főnél kevesebb
ÜT/KAT	előzőeknél nagyobb létszám esetében	

A választások kezdeményezése és lebonyolítása a már működő ÜT/KAT feladata. Ahol netán még nem működik ÜT/KAT, a kezdeményezést szakszervezetünk alapszervezetének fontos kezdeményeznie, elsősorban a mi érdekünk!

A választásokat megelőzően a már működő ÜT/KAT részéről célszerű rövid beszámolót tartani, mely áttekinti az elmúlt időszak tevékenységét, eredményeit, illetve esetleges kudarcait is, felsorolva az időszakban kialakult konfliktus-helyzeteket és azok megoldását. A beszámolót az ÜT/KAT elnöke – a munkáltatóval egyeztetett módon

és időpontban tartja meg, mely beszámoló összeállításában a tanács tagjainak véleményét is kikéri. A tájékoztatás keretében törekedni kell a munkavállalók aktív részvételére, illetve kérni kell véleményüket egyrészt az elmúlt időszak munkájáról, másrészt észrevételeiket, ötleteiket a jövő időszakra vonatkozóan.

A beszámolót még a választási bizottság megalakulása előtt célszerű megtartani. (A meghívó mintáját az 1. sz. melléklet tartalmazza.) A beszámolóról jegyzőkönyv készül, mely az ÜT/KAT dokumentumai között került lerakásra. Egy-egy példányt a munkáltató valamint a szakszervezet helyi alapszervezete részére is át kell adni.

Mikor kell ÜT/KAT választani?

ÜT/KAT választásra akkor kerül sor, ha a tanács mandátuma lejár. A választás általában 3 évre történik. De időközi választásokat kell akkor tartani, ha a hivatalban lévő ÜT/KAT létszáma 66 %-ra, vagy az alá csökken (a megválasztott pót-tagok közül pedig már nem egészíthető ki az ÜT/KAT 67 %-nál nagyobb arányúra, illetve akkor, ha a munkáltató létszámában olyan mértékű növekedés következik be, ami indokolja az ÜT/KAT létszámának bővítését. (Az ÜT/KAT létszám adatokat a választás menetében a 3. pontban írjuk le.)

Az ÜT/KAT választások menete

Az ÜT/KAT választások előkészítése, megszervezése és lebonyolítása a választási bizottság feladata. A folyamat során minden vitás kérdésben a választási bizottság dönt. (A választások forgatókönyvének mintáját az 5. sz. melléklet tartalmazza, a munkáltatóval való

egyeztetés menetére a 4. sz. melléklet, míg a szakszervezet(ek)kel való egyeztetéshez a 6. sz. melléklet ad tájékoztatást.)

Döntésével szemben kifogásolási lehetőség van a Munkaügyi Bíróság felé, mely nem peres eljárásban 5 napon belül dönt a vitatott kérdésben.

1. Választási bizottság

Az ÜT/KAT választás folyamata a választási bizottság felkérésével kezdődik. (A választási bizottság felkéréséről tájékoztat a 2. sz. melléklet.)

A bizottság létszáma javasoltan 3 fő, ahol nagy a választói létszám, természetesen lehet ennél több is. **Fontos! A Választási bizottság tagjai az ÜT/KAT választásokon nem választhatóak!** A bizottságot a régi ÜT/KAT, illetve a helyi szakszervezet és a dolgozók kéri fel. A bizottság megalakításának határideje a választások napját megelőző legalább 8 hét. (esetünkben 2007. november 16-ból kiindulva: **2007. szeptember 21.**) Az üzemi tanács választásának speciális szabálya, hogy a több telephellyel rendelkező munkáltatók esetében, ahol a telephely vezetője rendelkezik olyan döntési jogokkal, melyekben az Mt.65. § szerint az ÜT-nek együtt-döntési joga van, helyi üzemi tanácsokat kell választani, illetve ezek megválasztott tagjaiból központi ÜT-t kell – delegálás útján – létrehozni..

(Ha egy munkáltatónál több ÜT választására kerül sor, annyi választási bizottságot kell alakítani, ahány ÜT választásra sor kerül. A választási bizottságok egy-egy tagjából célszerű koordináló testületet létrehozni. A központi ÜT delegálással jön létre, ehhez nem kell választási bizottság!) Legegyszerűbb, ha **a választási**

bizottság látja el a választások során a **szavazat-szedő és számláló feladatokat is**. Erre a törvény lehetőséget biztosít (nem tiltja).

A bizottság megbízatásának időtartamát a törvény nem határozza meg. Ezt felkéréskor célszerű meghatározni; tarthat legkorábban a választások lezárásáig, vagy a megválasztott ÜT/KAT alakuló üléséig, akár az új választási bizottság felkéréséig, vagy megalakulásáig. Utóbbi esetben, ha időközi választást kell tartani, ez a választási bizottság bonyolítja le azt is.

2. A választási lista

A választási bizottság megkeresése alapján - a megkereséstől számított 5 munkanapon belül - a munkáltató összeállítja az ÜT/KAT választásokra jogosultak névsorán, amit a helyi szokások szerint közzé kell tenni. (Faliújság, hirdetőtábla, stb.)

3. Az ÜT/KAT létszáma

Összes foglalkoztatott	ÜT	KAT
1 - 100 fő	3 tagú	3 tagú
101 – 300 fő	5 tagú	5 tagú
301 – 500 fő	7 tagú	7 tagú
501 – 1000 fő	9 tagú	9 tagú
1001- 2000 fő	11 tagú	11 tagú
2001 fő felett	13 tagú	13 tagú.

Központi ÜT delegálása esetén a fenti számokat kell figyelembe venni a tanács létszámának megállapításakor. A delegálásnál lehetőség szerint minden egységnek

képviselőt kell biztosítani, ezen túl a delegálás létszámarányosan történik.

Választásra jogosult: minden munkavállaló, aki a munkáltatóval munkaviszonyban (közalkalmazotti jogviszonyban) van, akár határozott, akár határozatlan időre szól a szerződése. Munkaviszonyban foglalkoztatott részmunkaidősök is választhatnak, de nincs kizárva a választásból a munkáltató vezetője sem. Több ÜT választása esetén mindenki csak egy helyen, ott választhat, ahol őt – jellemzően – foglalkoztatják.

4. Jelölt állítás

A választási bizottság közzéteszi a jelölt-állítás szabályait (8. sz. melléklet szerint) Ennek törvényi határideje nincs, de célszerű a választási lista összeállításával párhuzamosan végrehajtani, hogy a jelölésre megfelelő idő álljon rendelkezésre. Gondoskodni kell a jelölt-állításhoz szükséges nyomtatványok elkészítéséről. (9. és 10. sz. mellékletek szerint)

Választható minden cselekvőképes munkavállaló (közalkalmazott), aki a munkáltatóval legalább 6 havi jogviszonnyal rendelkezik, nincs eltöltve a közügyek gyakorlásától, és nem gyakorol munkáltatói jogokat (jogviszonyt létesíthet, megszüntethet, a jogviszony vétkes megsértése esetén jogkövetkezményt alkalmazhat, kártérítési felelősséget állapíthat meg), nem tagja a választási bizottságnak, nem közeli hozzátartozója a munkáltatónak, a munkáltató vezetőjének, illetve a tulajdonosnak.

A választható munkavállalók közül jelölt állítási joga van a szakszervezetnek, melynek a munkáltatónál képviselete van. Saját tagjai közül állíthat jelölteket. **Szakszervezetünk elemi érdeke, hogy legalább annyi jelöltet állítson, amennyi az ÜT/KAT létszáma, de tekintettel a pót-tagokra is, ennél nagyobb létszámot is célszerű jelölni.**

Jelölhet a munkavállalók (közalkalmazottak) kollektívája, ha legalább a foglalkoztatottak 10 %-a, illetve legalább 50 fő a jelölést aláírásával támogatja. A jelölt-állítás határideje esetünkben 2007. október 22.

A jelölteknek előzetesen írásban kell nyilatkozniuk, hogy a jelölést elfogadják. (Mintáját a 11. sz. melléklet tartalmazza.)

5. Jelölő lista

A jelölések alapján a jelölőlistát a választási bizottság állítja össze, fogadja el és zárja le. Ennek léghésőbbi időpontja 2007. október 24. A választási listát a választásokat megelőzően legalább 3 héttel (október 25.-ig) közzé kell tenni. (Mintáját a 12. sz. melléklet tartalmazza)

Ha a jelölés határidejének lezárásáig nem érkezik az ÜT/KAT létszámának megfelelő jelölés, a határidőt meg kell hosszabbítani, ezzel együtt a választásokat szintén el kell halasztani. Ha a szükségesnél több jelölés érkezik, a listára kerülésről a választási bizottság dönt. A listán az ÜT/KAT létszámánál több jelölt neve is szerepelhet, hiszen a választásokon eredményesen szereplők az ÜT/KAT pót-tagjai lehetnek.

A jelölő bizottság elkészíti a választási ütemtervet, gondoskodik a választás lebonyolításához a szavazólapok

elkészítéséről (mintáját a 15. sz. melléklet tartalmazza), illetve a szavazás lebonyolításához szükséges helyiségek és egyéb eszközök (urnák) biztosításáról. Célszerű a szavazás menetéről rövid írásos tájékoztatót kiadni. (14. sz. melléklet szerint)

6. Szavazólap

A választási bizottság elkészíti a szavazólapokat. Ezen a jelölőlista alapján ABC sorrendben szerepelnek a jelöltek, a nevek mellé fel kell tüntetni, hogy a jelölt mely szakszervezet, illetve a dolgozók jelöltje. (Mintáját a 15. sz. melléklet tartalmazza.)

A szavazólapon legalább annyi névnek kell szerepelnie, ahány tagú ÜT/KAT választására sor kerül. Ennél kevesebb név esetében a szavazólap érvénytelen!. Ha több név szerepel a szavazólapon, megfelelő számú támogatottság esetében tagok és póttagok kerülnek megválasztásra.

7. A választás menete

Összeállításunkban abból indulunk ki, hogy a szavazatok összeszedése, összeszámlálása és a választások végeredményének megállapítása és kihirdetése is a választási bizottság feladata (nincs külön szavazatszedő bizottság. Ebben helyi döntést kell hozni!)

A bizottság ellenőrzi, hogy adottak e a választás zavartalan lebonyolításának feltételei. Az első szavazóval együttesen meggyőződnek arról, hogy az urna üres, majd lezárják azt. A szavazólapok gyűjtése alatt az urnát felnyitni nem szabad.

Több telephelyen történő választás esetén lehetséges ún. mozgó urnás szavazatszedés, amikor az urnával a

bizottság telephelyről-telephelyre haladva gyűjti össze a szavazólapokat.

A szavazás menetében a bizottság megállapítja a szavazók személyazonosságát, a választási jegyzék alapján meggyőződik a választásra való jogosultságról.

A szavazás akkor zárható le, ha minden szavazásra jogosult élt jogával, illetve akkor, ha az eredetileg meghirdetett szavazási időtartam véget ért. Előbb a szavazás menetét lezárni nem szabad! (Formai hiba miatt a bíróság megismételteti a választásokat) A szavazás során adódó esetleges vitás kérdésekről és azok rendezésének módjáról jegyzőkönyvet kell felvenni, a szavazás végeredményét is tartalmazó jegyzőkönyv mellékleteként kell kezelni.

A szavazás eredményeinek megállapítása a választási bizottság feladata. A szavazatok a választás teljes körű lezárása után, a munkáltatónál egy időben kell összeszámolni. Ha nem egy időben történt a szavazás (pl. több műszak esetében műszakonként volt), a lezárt urnákat a szavazat-számlálásig lezártan kell megőrizni. A szavazás eredményéről a 16. sz. melléklet szerinti jegyzőkönyvet kell készíteni.

A szavazás eredményes, ha a választásokon a szavazásra jogosultak többsége (több, mint 50 %-a megjelent, és szavazatát leadta. A törvény szerint – bár jogosultak a szavazásra – a létszám megállapításánál nem kell figyelembe venni a keresőképtelen betegeket, a szülési szabadságon lévőket, a fizetés nélküli szabadságon lévőket, illetve azokat a munkavállalókat, akik egy hétnél hosszabb időtartamú kiküldetésben vannak, és a választáson nem vesznek részt.

Az tekinthető megválasztottnak, aki a szavazólapokon az érvényes szavazatok közül a legtöbbet kapta, és ez legalább az egy jelöltre leadható érvényes szavazatok 30%-át eléri. Ha öt tagú ÜT/KAT választására kerül sor, de 6 jelölt is elérte az előzőek szerinti küszöböt, a legtöbb szavazatot kapott első öt lesz az ÜT/KAT tagja. Aki kimaradt, az ÜT/KAT pót-tagja lesz. Ugyancsak póttag lehet, aki a választásokon a leadható érvényes szavazatok legalább 20 %-át megkapták. Természetes, hogy a megválasztáshoz a teljes választásnak is érvényesnek kell lennie.

Az a szavazólap érvényes, melyet a bizottság által kiadott szavazólapon adtak le és egyértelműen megállapítható, hogy a szavazatokat mely személyekre adták le. Érvénytelen a szavazólap, ha nem a választási bizottság által kiadott lapot adták le, illetve ha a választhatónál több név szerepel a szavazólapon. Érvénytelen a lap akkor is, ha nem állapítható meg egyértelműen, hogy ki kapta az adott szavazatot, illetve akkor is, ha a lapra új nevet írtak fel.

8. Esetleges viták

Ha a választással kapcsolatosan vita merül fel, (észrevételt tehet a munkáltató, a szakszervezet(ek), illetve a választók) a választási bizottság öt napon belül egyeztetést kezdeményez. Az egyeztetési eljárásban a választási bizottság és a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet(ek) együttesen döntenek. Döntés hiányában, illetve, ha a döntést valamelyik fél nem fogadja el, a területileg illetékes Munkaügyi Bírósághoz lehet fordulni, mely nem peres eljárásban dönt a kérdésben.

9. A választások lezárása, egyéb tennivalók

A szavazás eredményét is tartalmazó jegyzőkönyvek egy-egy példányát a munkáltatónál, illetve a helyi szakszervezeti alapszervezet(ek)nél, illetve az ÜT/KAT irattárában le kell rakni.

A vállalkozásnál képviselettel rendelkező minden szakszervezet központja részére is kell biztosítani a jegyzőkönyvek egy-egy **példányát**, köztük **a HVDSZ 2000 központja részére is**. (Közalkalmazotti területeken kormányrendelet is szólott erről, most ez még nem áll rendelkezésre)

Központi ÜT esetében a helyi ÜT-k döntenek a delegáltak személyéről, hogy ki(k) képviselik az ÜT-t a központi tanácsban. Szintén az első ülésen kell dönteni az ÜT/KAT elnökének személyéről. Őt az ÜT/KAT saját soraiból választja meg egyszerű szótöbbséggel.